

opvatting van de apostelen, die de Roomsche Kerk overgedragen. Dat de Roomsche Kerk wel-gerden, had zijn reden hierin, dat zij de godsdienstige sfeer in hun scholen en de opleiding van hun onderwijzers in eigen hand wilden houden. Zij hebben daarbij meer de lijn, die ook wij in ons land hebben gehouden, dat n.l. het onderwijs meer is en anders is dan algemeen maatschappelijk onderwijs en dan nog wat godsdienstonderwijs er bij.

Dit heeft geduurd tot 1918. Van de zijde der ouders en der onderwijzers hadden deze R-Kath. scholen veel offers geëischt. Onvermoeid hadden de dan ook hun actie gevoerd voor volledige steun van de Regeering, want wat men aan subsidie ontving, was niet voldoende. Nu moesten in 1918 ook deze scholen aan den staat worden overgedragen; evenwel tegen betaling van de zijde der regeering. Dat heeft dus veel van wat in ons land in 1920 met de bijzondere scholen gebeurde.

De R-K. scholen zouden geheel hun eigen karakter behouden, de staat zou de onderwijzerssalarissen betalen op denzelfden voet als bij de Overheidsscholen. Ook nieuw te bouwen scholen kwamen, na overdracht, geheel voor rijksrekening. Het is al eens gebeurd, en wie denkt nu niet aan gevallen in ons eigen land, dat er ergens een R-K. school gebouwd werd en overname door het Rijk aangevraagd, terwijl er op andere scholen van dezelfde gezindte nog voldoende plaats was. In hoogste instantie werd door de rechtbank beslist, dat het verzoek moest worden ingewilligd, mits aan de voorschriften voor den bouw was voldaan.

In 1929 kwam weer een wetswijziging. Na veel overleg, want de Protestantse kerken vreesden, dat op afschaffing van het godsdienstonderwijs zou worden aangestuurd, werd voorgeschreven, dat elk plaatselijk bestuur een subcomité voor onderwijszaken zou benoemen. In dat comité zouden zitting hebben: 1e. eenige leden van het plaatselijk bestuur; 2e. eenige door deze gekozen deskundigen op onderwijsgebied; 3e. eenige vrouwen. Boven- dien worden aan elk comité twee leden, gekozen door de Protestantse kerken of genootschappen, toegevoegd voor de behartiging van het godsdienstonderwijs, terwijl ook de R-K. en de Episcopale Kerk in het comité zijn vertegenwoordigd.

Zoolang dan ook een belangrijk deel van het Schotsche volk godsdienstonderwijs verlangt, is op deze wijze de gelegenheid daartoe verzekerd. De schrijver van het artikel is in dit opzicht hoopvol gestemd.

Naast deze overheidscholen zijn in Schotland ook nog scholen voor-eigen-rekening. Op die scholen wordt steeds Bijbelsch onderwijs gegeven.

Onze schoolstrijd heeft ons iets anders doen bereiken. Wij hebben meer vrijheid verkregen; mede door de onverzorgelijkheid van onze tegenstanders in het begin van den schoolstrijd. Verlof voor godsdienstonderwijs, zonder de verplichting dat alle kinderen daaraan deelnemen, zou ons al weinig bevredigen. En in 1929 bleek, dat men in vele Protestantse kringen niet zoo geheel gerust is. Hier zien we dus van welke betekenis de arbeid van het Internationaal verband kan zijn. De schrijver is er ook van overtuigd, dat men er in Schotland mede een prikkel aan zal ontleenen, om te strijden voor het behoud van wat men heeft.

Gr. G. MEIMA.

Er is nood, groots nood.

Er is groote nood! Waar, vraagt ge? Och, luister eens naar enkele gedeelten uit brieven die we ontvingen uit VLAANDEREN.

Eerst uit MECHELEN.

Daar hebben we verleden jaar een nieuw schoolgebouw gekregen. Mooi, voldoende aan alle eischen. De opening was een waar feest. Maar nu de exploitatie! De kleine kring in MECHELEN doet naar vermogen, neen, boven vermogen. En de school groeit.

Het aantal kinderen steeg, zoodat een tweede leerkracht benoemd werd uit Nederland. De school krijgt geen cent subsidie.

Er is een volkomen samenwerking van alle voorstanders van de School met den Bijbel.

En nu krijgen we een kreet om hulp, om financiële hulp.

Broeders en Zusters, Vrienden en Vriendinnen in N. Nederland, die zoo rijk door God gezegend zijt, ten aanzien van het onderwijs, helpt ons nu allen met een groote of een kleine gift.

Het moet, het moet vlug!

En dan de school te GENCK (Belg. Limburg).

Ook geen cent subsidie. Tranen zouden onze oogen vullen eenerzijds van droefheid, anderzijds van blijdschap.

Lustert maar naar den brief, dien we ontvingen van den heer DEELSTRA aldaar. Hij schrijft:

„Tijdens de groote vakantie hadden we een Jaarvergadering en deze vergadering werd mede de oorzaak, dat alle ouders meer verantwoordelijkheidsgevoel kregen. Er is geboden voor, tijdens en na de vakantie en de school was door Gods genade door de kinderziekte heen. We begonnen met 25 leerlingen, maar we kwamen van de eene moeilijkheid in de andere.

We hadden geen ruimte. Wat te doen? Mijn vrouw heeft besloten een offer te brengen.

Onze woonkamer naast het kleine schoolje heeft ze vrij gegeven en haar meubels verkocht, opdat de school zal kunnen groeien.

Mijn studerkamer is keken geworden, mijn boeken liggen in de gang, op den zolder en gedeeltelijk in een kast van de school.

We hebben dit echter graag over voor deze goede zaak des Heeren.

We hebben nu een tweede leerkracht voor 200 fr. per maand. We geven hem daarvoor de kost (dat is 12 gld. per maand) die hij verdient. Er is nu weer een nieuw probleem bijgekomen. Er zijn nu reeds 41 leerlingen en er wachten nog 10. Deze 41 kinderen zitten in twee kamers, waarvan de eene 4x6 en de andere 3½x3½ meet.

Er is dringend behoefte aan ruimte. De grond is gekocht. Voor het bouwfonds hebben we nog 8000 fr. of f480. Iemand heeft ons al deuren en vensters beloofd. Een ander zegde 1000 fr. toe. Maar we moeten in het allernoodigste voorzien. We vragen aan allen die een goed hart hebben voor het onderwijs: HELPT ONS!

Zullen we helpen? Willen we helpen? God bewerk uw harten. Besturen, Onderwijzers, voorstanders. VLAANDEREN is het waard! Schrijf uw bijdrage zoo spoedig mogelijk op ons gironummer voor het buitenland: A. DE JONG Ezn., 's GRAVENHAGE, Madoerastraat 17: 131727.

Onze kas is leeg! SPOEDIG! met liefdevol hart. We moeten eigenlijk enkele duizenden hebben. Wie helpt?

Besturen, stori allen f5,— op dat nummer! Particulieren, doet naar vermogen, maar laat het niet na.

Onderwijzers, brengt uw offer!

DANK U!

Mr J. TERPSTRA, Voorzitter.

A. DE JONG Ezn, Sec.-Penn. van Steunverleening aan het Vrije Chr. Onderw. buiten ons land.

Alle groote Schoolorganisaties in Nederland werken in steunverleening samen. Dringend verzoeken we, andere bladen de opwekking krachtig te steunen. Zijn er geen collega's die in hun omgeving een inzameling willen houden? ?

Op de vlakte.

De J. Douma komt in „Friesch Kerkblad“ terug op wat ik schreef in ons blad van 2 September. Hij teekent het geval samenvattend aldus:

Misschien herinneren de lezers zich nog, dat ik Prof. Schilder, die „zich op de vlakte te houden“ afkeurde, vroeg, of hij zich zelf niet aan dat euvel schuldig maakte ten opzichte van de nieuwere „Calvinistische Wijsbegeerte“, terwijl ik tevens den wensch uitsprak, dat hij zijn oordeel hierover eens geven wilde en werken als bijv. Janse en De Spier, waarin de nieuwere wijsbegeerte gepropageerd wordt, onder de loupe zou nemen.

De Douma merkt, met voorbijgang van de hoofdzaken, op:

In zijn antwoord zegt Prof. Schilder o.a., dat het „Friesch Kerkblad“ zich ook meermalen op de vlakte gehouden heeft. Het kan best zijn, al heeft het zich bijv. over publicatie's van Janse wel uitgesproken. Maar dan is het met het Kerkblad toch nog een ander geval dan met „De Reformatie“. De hoofdredacteur van „De Reformatie“ lijkt wel inzage te krijgen van alle kerkelijke bladen in heel ons goede vaderland en spreekt zijn oordeel uit over ongeveer alles wat in de kerkelijke wereld geschiedt. Als bijv. Dr Thijs in „De Heraut“ het onderscheid tusschen het Oude en Nieuwe Verbond tracht te ontwikkelen, verschijnen artikelen in „De Reformatie“, waarin over het Coccejanisme van „De Heraut“ gesproken wordt. Aan wat Prof. Hepp schrijft, wordt door „De Reformatie“ bijzondere aandacht besteed, en ik zou mij niet verbazen, zoo argelooze „Reformatie“-lezers zich langzamerhand Prof. Hepp gingen voorstellen met horens en bokspooten. Maar als bijv. Janse, met zijn door een voortgezet systeem beheerschte exegese komt, zwijgt „De Reformatie“. Alle evenredigheid, zou ik zeggen, is hier zoek.

Wat die horens en bokspooten betreft, dit is meer geestig dan juist. Wat ik over Prof. Hepp schreef kon men controleeren; wat Prof. Hepp over mij opmerkte ontrok zich aan controle. Overigens bedenken men, dat „De Heraut“ het blad was, dat aanviel en dat een klacht van afwijking van de belijdenis ondersteunde: onze dogmaticus zou het wel bewijzen. Daarover loopen de polemieken van vandaag, en De Douma zal dus slechts gelijk hebben met zijn opmerking, dat ik verschil maak in behandelingswijze, als hij kan bewijzen, dat ik tegenover wat dhr Janse schrijft, een gelijk alarm zou noodig achten als „De Heraut“ en Prof. Hepp bleken noodig te achten. Laat ik hem verzekeren, als hij het nog niet heeft ingezien, dat dit een groote vergissing is. Als De Douma mijn stuk aan de lezers had voor- geleegd, hetgeen beter ware geweest dan na enkele maanden een zeer vage reactie er op te geven, zouden zijn lezers dit allang hebben kunnen opmerken. Daarom is ook zijn volgende opmerking niet ter snede:

Verder brengt Prof. Schilder ter sprake, dat niet hij, maar wel Prof. Dijk lid, zelfs bestuurslid is der Ver. v. Calvinistische Wijsbegeerte. Maar die Vereeniging zal toch geen vereeniging van Ja-broers zijn? In den naam „Calvinistische Wijsbegeerte“ ligt een mooi ideaal, al zal, wat zich aandient onder dien naam, wel nauwkeurig bekeken en zoo noodig be- critiseerd moeten worden. Sprak Prof. Vollenhoven zelf

in zijn boek over „De Reformatie der Wijsbegeerte“ niet uit, kritiek op prijs te stellen? Maar we laten Prof. Dijk rusten; hij heeft zijn ouderdom.

Niemand heeft beweerd, dat die vereeniging een vereeniging van Ja-broers is; maar „De Heraut“ heeft gezegd, dat ze wordt geleid door meeningen, die van de belijdenis afwijken. Ik laat de scherpste van die aanklacht niet verdoezelen. Eerst als het terrein der discussies gezuiverd is, is het de tijd om even rustig over meningsverschillen, die er steeds overblijven zullen, te spreken, als dit in normale omstandigheden tot onder- linge „stichting“ geschieden kan. Die normale critiek op meeningen van Prof. Vollenhoven of op die van mij of van wie dan ook is slechts tegengehouden door de de perken te buiten gaande critiek van „De Heraut“ en van Prof. Hepp. Overigens begrijp ik niet, waarom De Douma speciaal mij aan het woord wil laten komen. Ik ben toch ook door „De Heraut“ gerangschikt, met De Graaf, onder de „dwalende broeders“? „De Heraut“ zal het niet eens profijtelijk vinden, als zulk een dwalende broeder nu ook nog zijn licht ontsteekt over de meeningen van een hoogleeraar der V.U. Een van beide: De Douma is het met „De Heraut“ eens op dit punt, of niet. Het gaat niet aan, dat hij zich op de vlakte houdt als „De Heraut“ zoo spreekt, en dan mij vraagt, me uit te spreken op punten, die buiten de discussies vielen, welke door „De Heraut“ geopend zijn. Wat door Prof. Hepp en „De Heraut“ tegen dhr Janse is aangevoerd, heb ik uitdrukkelijk besproken, al bleven de lezers van De Douma's orgaan daarvan onkundig. Vervolgens:

Dan spreekt Prof. Schilder er over, als zou ik ver- langen, dat hij tegen de V.U. ging vechten. Dat hij „niet doet, al is het dan met de beste bedoelingen zal ik niet zeggen.

Weer de oude, looze redeneering. Wanneer enkele pro- fessoren van de V.U. zelf haar ontwikkeling schade toebrechten, dan wordt de afwijzing van hun redene- ring aangediend als „strijd tegen de V.U.“ De Douma moet begrijpen, dat de twee professoren der V.U., hier bedoeld, niet de V.U. zelf zijn.

Vervolgens:

Maar als hij eens rustig een welgegrond oordeel gaf over de tegenwoordige filosofische kwesties, dan werd dat toch geen vechten tegen de V.U. Be- ginne hij desnoods met een beoordeeling te geven van wat bijv. Janse schrijft, hij wils werken ik wel eens denken moet aan het woord:

De meester in zijn wijsheid gist, De leerling in zijn waan beslist.

Dan kan de V.U. er te gemakkelijker buiten blijven.

„k Geloof niet, dat De Douma er goed aan doet, den meester te laten schillen achter wat hij noemt „een leerling“. Daar staan in dit geval de meester en de leerling beide te hoog voor. Zoodra de lucht is opge- klaard kan De Douma zijn zin krijgen. Laat hem dan eerst alvast doorgeven, wat ik wel gezegd heb.....

Daarna lezen we:

Ook stelt Prof. Schilder de vraag, waarom ik nu persé wil, dat hij een bekende commissie het werk uit handen nemen zal. Mijn oordeel is altijd geweest, dat het bestaan dezer Commissie niemand belet over de aanhangige kwesties zijn licht te laten schijnen. Prof. Hepp niet en ook Prof. Schilder niet. Het zou een vreemde wereld worden, als ernstige vraagstukken aan een Synodale commissie ter behandeling werden toevertrouwd, ongehinderd voor vreemde ideeën propa- ganda mocht worden gemaakt, maar de leden der Commissie moesten zwijgen, drie jaar lang, en als zij, door wat oorzaak dan ook met het rapport niet gereed waren, zes jaar lang!

Het doet me genoegen dat De Douma thans onder- schrijft wat ik van den beginne af gezegd heb inzake het spreekrecht van commissie-leden. Aan wat ik daar- bij nog opmerkte, tipt De Douma niet. Daarover dus geen woord meer. Mijn opmerking ging natuurlijk alleen maar in op de mogelijkheid, dat De Douma meent, dat wat tegen de filosofische meeningen van den nieuwen tijd in te brengen zou zijn, op één lijn zou moeten staan met de zware beschuldigingen van „De Heraut“ en Prof. Hepp. Het zou niet een „kleine winst“, doch een groote zijn geweest, als De Douma zijn lezers had ver- told, dat ik een andere meening ben toegedaan.

Wat die „kleine winst“ betreft merkt De Douma op:

Nu heb ik tot dusver nog niets genoemd, dat het opschrift rechtvaardigde. Toch is er een kleine winst te boeken. Vooreerst, dat Prof. Schilder tusschen de regels door laat weten, dat hij, al maakt „De Reformatie“ wel eens een anderen indruk, ook zijn bezwaren heeft tegen de nieuwere wijsbegeerte.

‘t Spijt me wel, dat De Douma hier tusschen de regels door gaat lezen. Op zulke leesmethoden ben ik niet gesteld; en bovendien liet ik niets tusschen de regels door lezen. Dat er meningsverschillen zijn, maar dan over en weer, zal geen mens verwonderen. Hetzelfde geldt ook van Prof. Hepp en mij. Maar ik heb er niet aan gedacht, daarover het bekende rumoer te maken; evenmin als ik dat deed inzake Prof. Hepp's openbarings- begrip. Op catechisaties wordt tegenwoordig gedoceerd, dat er „openbaring in Gods Raad“ is. Ik denk er niet over, deze meening, die Prof. Hepp's leerlingen in de kerken dragen, te bestrijden onder gebruikmaking van de leuzen, die Prof. Hepp aangeheven heeft. Wel meen ik, dat hier het begrip „openbaring“ gebruikt wordt in heel andere beteekenis dan onze belijdenisschriften het woord bezigen, en ook in een zin, dien het volk er niet aan hecht. Als nu Prof. Vollenhoven het woord „substantie“ op zijn eigen manier gebruikt, moet dan Prof. Hepp, die met het openbaringsbegrip precies zoo doet, daartegen zulk verdringend geschut openen? En heeft voorts Prof. Waterink niet nog altijd meeningen

EN T

RWUS

heen no. 2 van voeding. Zooals t Internationaal ngs- en Onder Duitsh of En- hierin de stuk onderwijs en de n. Een samen- of andere taal ven. Dat maakt er wordt inder- oor we met de hoogte kunnen len kennis kan strijd. Bijzonder el van D. L. il- oor de vrijheid Fr. Graf (in het lersche Dorpe- keer het artikel an te Edinburg- gang van zaken de Schotsche t algemeen. Er llen te trekken eef hebben en g met Schotland i wel een geheel

nd scholen, die of voor eigen 2 kwam er een het beheer der n aan speciale rozen, één voor erd gegeven tot onderwijs, over- Maar het bij- licht. Wel werd illeen Roomsche- kinderen terug- oor godsdienst- et eind van de stelsel voldeed- rds, die om de werden telkens dienstonderwijs te Roomsche-Ka- 72 dan ook hun

STEMMEN UIT

ONZE KERKEN

Er is nood, groots nood.

Er is groote nood! Waar, vraagt ge? Och, luister eens naar enkele gedeelten uit brieven die we ontvingen uit VLAANDEREN.

Eerst uit MECHELEN.

Daar hebben we verleden jaar een nieuw schoolgebouw gekregen. Mooi, voldoende aan alle eischen. De opening was een waar feest. Maar nu de exploitatie! De kleine kring in MECHELEN doet naar vermogen, neen, boven vermogen. En de school groeit.